

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1977/3

Karar Sayısı:1977/19

Karar Günü:24/3/1977

Resmi Gazete tarih/sayı:13.6.1977/15965

İtiraz yoluna başvuran : Güney Sulh Ceza Mahkemesi.

İtirazın konusu : 13/12/1968 günlü, 1072 sayılı. Rulet, Tilt, Langirt ve Benzeri Oyun Alet ve Makineleri Hakkındaki Kanunun 2. maddesinin "Bu suçlardan mahkûm olanların cezaları tecil edilmez" hükmünü içeren son fıkrasının Anayasa'nın 8, 10, 11, 12, 14, 33 ve 132. maddelerine aykırı görülerek iptali istenmiştir.

I. OLAY:

Sanık hakkında, kasabadaki boş bir arsada çalıştırdığı 5 masada langirt oynatmak suretiyle 1072 sayılı Kanuna muhalefet ettiğinden, söz konusu Kanunun 2. maddesi gereğince cezalandırılması ve suç aletlerinin müsaderesine karar verilmesi isteğiyle kamu davası açılmıştır.

Davaya bakan mahkeme; verilecek cezanın ertelenmesini yasaklayan aynı maddenin son fıkrasını Anayasa'ya aykırı bularak, iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

III. METİNLER:

1- 13/12/1968 günlü 1072 sayılı Kanunun 2. maddesi şöyledir:

"Madde 2- Bu maddeye aykırı hareket edenler 1 yıldan aşağı olmamak üzere hapis ve 1.000 liradan 5.000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler. Tekerrürü halinde cezalar bir misli artırılır.

Ele geçirilen alet, makine ve bunların çalıştırılmasına yarayan tesisat ve paralar zapt ve müsadere edilir. Bu gibi oyun oynanan yerler bir daha açılmamak üzere kapatılır.

Bu suçtan mahkûm olanların cezaları tecil edilmez.

Bu maddenin yalnız son fıkrası hükmünün iptali istenmiştir.

2- Aynı Kanunun 1. maddesinin yasakları içeren birinci fıkrası şöyledir:

"Türk Ceza Kanununun 567. maddesinin kapsamı dışında kalsa bile umuma mahsus veya umuma açık yerlerde herne ad altında olursa olsun kazanç kasdı ile oynanmasa dahi, rulet, tüt, langirt ve benzeri baht veya maharet isteyen otomatik, yan otomatik, el veya ayakla kullanılan oyun alet ve makineleri ile benzerlerini bulundurmamak veya yurda sokmak yahut imal etmek yasaktır."

3- 13/7/1965 günlü, 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 6. maddesi şöyledir:

Cezaların ertelenmesi:

Madde 6- Adliye mahkemelerinde para cezasından başka bir ceza ile mahkûm olmayan kimse, işlediği bir suçtan dolayı ağır veya hafif para veya 6 aya kadar ağır hapis veya bir yıla kadar hapis veya hafif hapis cezalarından biriyle mahkûm olur ve geçmişteki hali ile, ahlâki temayüllerine göre cezasının ertelenmesi ilerde cürüm işlemekten çekinmesine sebep olacağı hakkında

Esas Sayısı:1977/3
Karar Sayısı:1977/19

mahkemece kanaat edinilirse, bu cezanın ertelenmesine hükmolunabilir. Bu halde ertelemenin sebebi hükümde yazılır.

Fiilin işlendiği zamanda 15 yaşını bitirmemiş küçüklerin mahkûm oldukları ağır hapis cezası 2 seneden, hapis ve hafif hapis cezası 3 seneden, 15 yaşını doldurmuş olupta 18 yaşını ikmal etmemiş olanlar ile 70 yaşına varmış ihtiyarların mahkûm oldukları ağır hapis cezası bir seneden, hapis ve hafif hapis cezası 2 seneden fazla olmadığı hallerde de yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanabilir.

Bazı suçlara ilişkin cezalar ile, askerî suçlar ve disiplin suçlarına ilişkin cezaların ertelenemeyeceğine dair özel kanun hükümleri saklıdır.

4- 3/3/1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 89. maddesi şöyledir:

Madde 89- Adliye mahkemelerince para cezasından başka bir ceza ile mahkûm olmayan kimse işlediği bir suçtan dolayı ağır veya hafif para cezaları veya muvakkat sürgün yahut 6 ay ve daha az hapis ve hafif hapis cezalarından biri ile mahkûm olur ve geçmişteki hali ile, ahlâkî temayülleri göre cezanın tecili ileride de cürüm işlemekten çekinmesine sebep olacağı hakkında mahkemece kanaat edilirse, bu cezanın teciline hükmolunabilir. Bu halde tecilin sebebi hükümde yazılır.

5- Mahkemenin iptal istemine dayanak gösterdiği Anayasa maddeleri şunlardır:

Madde 8- Kanunlar Anayasa'ya aykırı olamaz.

Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Madde 10- Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

Devlet kişinin temel hak ve hürriyetlerini, fert huzuru, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasî, iktisadî ve sosyal bütün engelleri kaldırır; insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlar.

Madde 11- Temel hak ve hürriyetler, devletin ülkesi ve milliyetiyle bütünlüğünün, Cumhuriyetin, millî güvenliğinin, kamu düzeninin, kamu yararının, genel ahlâkın ve genel sağlığın korunması amacıyla veya Anayasa'nın diğer maddelerinde gösterilen özel sebeplerle Anayasa'nın sözüne ve ruhuna uygun olarak, ancak kanunla sınırlanabilir.

Kanun temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunamaz.

Bu Anayasa'da yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi, insan hak ve hürriyetlerini veya Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü veya dil, ırk, sınıf, din ve mezhep ayırımına dayanarak, nitelikleri Anayasa'da belirtilen Cumhuriyeti ortadan kaldırmak kasdı ile kullanılamaz.

Bu hükümlere aykırı eylem ve davranışların cezası kanunda gösterilir.

Madde 12- Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiç bir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

Esas Sayısı:1977/3
Karar Sayısı:1977/19

Madde 14- Herkes yaşama, maddî ve manevî varlığını geliştirme haklarına ve kişi hürriyetine sahiptir.

Kişi dokunulmazlığı ve hürriyeti, kanunun açıkça gösterdiği hallerde usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça kayıtlanamaz.

Kimseye eziyet ve işkence yapılamaz.

İnsan haysiyeti ile bağdaşmayan ceza hükmolunamaz.

Madde 33- Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan Kanunun suç saymadığı bir fiilinden dolayı cezalandırılmaz. Cezalar ve ceza tedbirleri ancak kanunla konulur.

Kimseye, suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

Kimse, kendisini veya kanunun gösterdiği yakınlarını suçlandırma sonucu doğuracak beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.

Ceza sorumluluğu şahsidir.

Genel müsadere cezası konulamaz.

Madde 132- Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasa'ya, kanuna, hukuka ve vicdani kanaatlarına göre hüküm verirler.

Hiç bir organ, makam merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz:

Görülmekte olan bir dava hakkında yasama meclislerinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz. Yasama ve yürütme organlarıyla idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiç bir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.

VI. İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İktüzüğünün 15. maddesi uyarınca 1/2/1977 gününde Kani Vrana, Şevket Müftügil, Ahmet Akar, Halit Zarbun, Ziya Önel, Ahmet Koçak, Şekip Çopuroğlu, Fahrettin Uluç, Muhittin Gürün, Lûtfi Ömerbaş, Ahmet Erdoğan, Hasan Gürsel, Ahmet Salih Çebi, Nihat O. Akçakayalıoğlu ve Ahmet H. Boyacıoğlu'nun katıldıkları toplantıda gerekli inceleme yapılarak dosyada eksiklik bulunmadığı anlaşılmakla, esasın incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V. ESASIN İNCELENMESİ:

İşin esasına ilişkin rapor, mahkemenin gösterdiği gerekçelerle, dayandığı Anayasa maddeleri, ilgili kanun hükümleri Yasama Meclisleri tutanaktan okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Bir hükmün Anayasa'ya aykırı olması için, Anayasa'nın ya açık hükümlerine ya da ortaya koyduğu temel ilkelerin ruhuna ve amacına doğrudan veya dolaylı bir şekilde ters düşmüş bulunması gerekir.

Olayda cezanın ertelenmemesini öngören hükmün Anayasa'ya aykırılığı Öne sürülmektedir. Suç ile ceza arasındaki dengesizlik, suçlular arasında yarattığı ayrıcalık, hâkimin takdir haklarını

Esas Sayısı:1977/3
Karar Sayısı:1977/19

ortadan kaldırma gibi nedenler gerekçe olarak gösterilerek Anayasa'ya aykırılığı oluşturduğu düşüncesiyle 1072 sayılı Rulet, Tilt, Langırt ve Benzeri Oyun Alet ve Makineleri Hakkında Kanunun 2. maddesinin son fıkrasındaki "bu suçlardan mahkûm olanların cezaları tecil edilemez." tümcesinin iptali istenmektedir. O halde Öncelikle cezaların ertelenmesi kurumunun hukuksal niteliğinin saptanması, suç ve cezalar arasındaki ilişki, hâkimin bağımsızlığı konuları incelenmek, öğreti ve bilim alanlarında da yararlanarak ilgili kanun maddeleri ile Anayasa hükümleri karşılaştırılıp yorumlanarak bir sonuca varmak uygun olur.

647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 6. ve Türk Ceza Kanununun 89. maddeleri, para cezasından başka bir cezaya çarptırılmamış olan kişilerin, belli sınırlar içinde kalan, belli suçlar dışında işledikleri suçlardan giydikleri cezaların ertelenebileceğini hükme bağlamakta ve ertelemeyi, ilerde suç işlemekten çekinmesine sebep olacağı hakkında hâkime kanaat vermesi koşuluna bağlı olarak, hâkimin takdirine bırakmaktadır. Hükümün yazılışından açıkça anlaşılacağı gibi erteleme, mahkûm için bir hak değil, ancak pişmanlık duyguları ile bir daha suç işlemeyeceği kanaatini uyandıracak tutum ve davranışı ile hâkimden, cezasını erteleme yetkisini kullanmasını dileyebilmek olanağını vermiş bulunmaktadır. Genellikle ertelemenin hükümlü için bir hak olmayıp, cezası ertelenen kişiler için bir lütuf ve atıfet ve toplum bakımından da yararlı bir uygulama olduğu kabul edilmektedir. Ancak, cezanın ertelenmesi bir hak olmadığına ve suçun ağırlığı toplumdaki olumsuz sonuçları ile yarattığı endişe ve huzursuzlukla orantılı bulunduğu göre, suçu, cezayı ve ertelemeyi takdir ve tayin etmek yasama meclislerinin yetkilerinden olmak gerekir. Bu konulardaki hükümlerin, toplumların yapılarındaki değişikliğe göre farklı nitelik taşımaları doğal olduğu gibi, değişen koşulların gereksindirdiği yeni hükümlerin getirilmesi, suç sınırlarının genişletilmesi ve cezalarının artırılıp erteleme dışı bırakılması da doğaldır. Bu ilkeler ülkemiz için de geçerlidir. Yeter ki Anayasal hak ve özgürlüklerin özü zedelenmiş bulunmasın.

Aynı suçu işlemiş olanlardan birinin cezasının hemen çektirilmesi yanında ötekinin cezasının ertelenmesi; ayrıcalık yaratacak ve Anayasa'nın 10. maddesinde yazılı hukuk devleti, sosyal adalet ilkeleriyle çelişecek bir görünümde ise de, aslında bu düzenleme sosyal adaleti gerçekleştirmek, toplumun ekonomik ve sosyal yapısını pekiştirmek amacına yöneliktir. Bugün soyut adalet görüşü yerine, sosyal adalet görüşü ağırlık kazanmıştır. Aynı suçu işlemiş olanlardan birinin cezasını çekerken diğerinin cezasının ertelenmesinin temelinde toplum yararı ve sosyal adalet düşüncesi yatmaktadır. Bu nedendir ki, erteleme, kişi için hak değildir ve toplum yararına kullanılmak üzere hâkimin takdirine bırakılmıştır.

Durum böyle olunca Mahkemenin, ortada bir hak sınırlanması bulunduğu yolunda, Anayasa'nın 11. maddesine dayanarak ileri sürdüğü sav da yersiz görülmüştür.

Öte yandan eşitlik ilkesi, kanunların uygulanmasında, dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayırımını yasaklamakta, aynı durumda olanlara aynı kuralların uygulanmasını gerektirmekte ve böylece ortaya imtiyazlı bir kişi, sınıf ya da zümre çıkarılmamasını emretmektedir. Bir kısım suç ve cezaların erteleme bakımından ayrı hükümlere bağlı tutulması, yukarıda açıklandığı üzere, haklı nedenlere dayanmaktadır. Bu yüzden Anayasa'nın 12. maddesine bir aykırılık da yoktur.

Hâkimin yetkisinin sınırlanmasına ilişkin gerekçeye gelince; Anayasa'nın 8. maddesi Anayasa hükümlerinin yargı organlarını da bağlayacağı ve 132. maddesi ise, hâkimlerin Anayasa'ya, kanuna ve vicdani kanılarına göre hüküm verecekleri ilkesini koymuştur. Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasa'ya uygunluğu anlaşılan hükümün hâkimlerin Anayasa buyruğu olarak üstlendikleri yargısal görev ve yetkilerini sınırladığı veya kısıtladığı öne sürülemez.

Esas Sayısı:1977/3
Karar Sayısı:1977/19

İtirazda dayanılan öteki Anayasa maddeleriyle genel ilkelerinin sorunun çözülmesine ışık tutan bir yönü görülmemiş ve tartışılmalarına gerek bulunmamıştır.

Özetlemek gerekirse, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı bir yönü yoktur, itiraz gösterilen nedenlerle reddedilmelidir.

VI. SONUÇ:

27/12/1968 günlü, 13086 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 13/12/1968 günlü, 1072 sayılı "Rulet, Tüt, Langırt ve Benzeri Oyun Alet ve Makineleri Hakkında Kanun"un 2. maddesinin son fıkrasında yer alan "Bu suçlardan mahkûm olanların cezaları tecil edilmez." biçimindeki hükmün Anayasa'ya aykırı olmadığına, itirazın reddine,

24/3/1977 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Kâni Vrana

Başkanvekili
Şevket Müftügil

Üye
Ahmet Akar

Üye
Ziya Önel

Üye
Abdullah Üner

Üye
Ahmet Koçak

Üye
Şekip Çopuroğlu

Üye
Fahrettin Uluç

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Ahmet Erdoğan

Üye
Hasan Gürsel

Üye
Adil Esmer

Üye
Nihat O.
Akçakayalıoğlu

Üye
Ahmet H. Boyacıoğlu